

Niet de afkomst maar de toekomst

Een betere positie voor allochtone jongeren op de arbeidsmarkt

SEER

Sociaal-
Economische
Raad

Niet de afkomst maar de toekomst

Een betere positie voor allochtone jongeren op de arbeidsmarkt

VOORWOORD

Op 16 februari 2007 heeft de SER advies uitgebracht aan de regering en het parlement over het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van jongeren van allochtone afkomst. In dat advies *'Niet de afkomst maar de toekomst'* stelt de raad maatregelen voor op het terrein van onderwijs en arbeidsmarkt en om discriminatie tegen te gaan.

Die maatregelen zijn nodig. Want ondanks hun inhaalslag in het onderwijs, zijn allochtone jongeren nog steeds gemiddeld genomen lager opgeleid. Mede daardoor zijn ze vaker werkloos dan hun autochtone leeftijdsgenoten. Mijn stellige indruk is dat er veel allochtoon talent onbenut of onderbenut blijft. Dit terwijl Nederland al het verborgen talent, nu én in de toekomst, hard nodig heeft. Het hebben van werk is bovendien belangrijk voor binding met de samenleving.

Het verbeteren van de positie van jongeren van allochtone afkomst in het onderwijs en op de arbeidsmarkt, vraagt om een gezamenlijke inspanning van alle betrokkenen. Natuurlijk ook van de jongeren zelf.

Dit boekje bevat een samenvatting van het SER-advies *'Niet de afkomst maar de toekomst'*. Het is geen managementsamenvatting maar een 'jongerensamenvatting'. Want dit advies over jongeren moet ook door jongeren gelezen kunnen worden.

Meer over de achtergrond en de totstandkoming van SER-adviezen vindt u achterin dit boekje. Het verheugt me zeer dat jongeren zelf, in panelgesprekken en via de jongerenorganisaties van werkgevers en werknemers – FNV Jong, CNV Jongeren en Jong Management van VNO-NCW – een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van dit advies.

Alexander Rinnooy Kan
Voorzitter SER

INHOUD

Voorwoord

3

Inleiding

7

In het onderwijs

8

De stap naar werk

15

Bestrijden van vooroordelen en discriminatie

20

Hoe een SER-advies tot stand komt

22

Colofon

24

Het gaat goed met de economie. Steeds minder mensen zijn werkloos en ook de jeugdwerkloosheid daalt. Tegelijkertijd blijft de werkloosheid onder jongeren van allochtone afkomst nog steeds hoog.

De Sociaal-Economische Raad (SER) maakt zich hier zorgen over. Werk is namelijk erg belangrijk. In de eerste plaats voor jongeren zelf: met werken kun je zelf een inkomen verdienen, je talenten ontwikkelen en meedoen in de samenleving. Bovendien hebben werkgevers alle jongeren hard nodig. Economen verwachten dat er binnenkort te weinig werknemers zijn voor al het werk dat moet gebeuren: er ontstaat 'krapte op de arbeidsmarkt'.

Ook in de toekomst is het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen werken. Er komen namelijk steeds meer mensen van 65 jaar en ouder: de vergrijzing. Iedereen die werkt, draagt bij aan het inkomen (de AOW) en de verzorging van die ouderen. Zo worden de kosten van de vergrijzing over zoveel mogelijk werkende mensen verdeeld.

Tot slot is het hebben van werk belangrijk voor de integratie. Werken is een manier om mee te doen met de samenleving. En op het werk komen mensen met elkaar in contact.

De economische groei biedt een geweldige kans. De banen zijn er nu. Daarom moet er juist nu iets extra's gebeuren om ervoor te zorgen dat óók allochtone jongeren in die banen terechtkomen. Door nu betere kennis en meer werkervaring op te doen, hebben zij ook in de toekomst betere kansen op de arbeidsmarkt. Ook als de economie later eens tegenzit. Het is nu of nooit.

De SER wil dat iedereen extra zijn best doet om de kansen van allochtone jongeren op werk te verbeteren: de regering, scholen, werkgevers en hun (branche)organisaties, vakbonden, gemeenten, uitzendbureaus, reïntegratiebedrijven, de Centra voor Werk en Inkomen (CWI) en het UWV. Maar natuurlijk ook de jongeren zelf.

In dit advies van de SER staan allochtone jongeren – en hun positie in het onderwijs en op de arbeidsmarkt – centraal. Maar eigenlijk gaat het advies niet alleen over allochtone jongeren. De aanbevelingen zijn bedoeld voor alle jongeren die dit nodig hebben, ongeacht hun afkomst. Niet de afkomst, maar de toekomst telt.

In het onderwijs

Inhalen taal- en onderwijsachterstanden

Allochtone jongeren lopen achterstand in maar zijn er nog niet Jongeren van buitenlandse afkomst zijn steeds beter opgeleid. Zij gaan meer naar havo en vwo, en kiezen daarna vaker voor het hoger beroepsonderwijs (hbo) of de universiteit. Toch gaan allochtone jongeren nog steeds vaker dan autochtone jongeren naar het vmbo en de laagste niveaus van het mbo. Ook de kans op schooluitval is hoger.

Al met al hebben allochtone jongeren gemiddeld nog steeds een lager opleidingsniveau dan autochtone jongeren. Dit verklaart voor een groot deel hun hogere kans op werkloosheid. Uit onderzoek blijkt namelijk: hoe lager je opleiding, hoe groter de kans op werkloosheid. En andersom. Voor betere kansen op werk is het dus heel belangrijk dat het opleidingsniveau van jongeren omhoog gaat.

De SER vindt het van het grootste belang dat jongeren van allochtone afkomst die onderwijsachterstand verder inhalen.

Jong geleerd... Die aanpak moet al beginnen als kinderen heel jong zijn. Veel jonge kinderen van buitenlandse ouders leren thuis niet goed Nederlands. Deze kinderen beginnen aan de basisschool met een (grote) taalachterstand. Een deel van hen haalt die achterstand tijdens de basisschool niet helemaal in. Het taalprobleem blijft deze kinderen ook in het voortgezet onderwijs achtervolgen. Dit heeft gevolgen voor hoe zij op school presteren.

De SER vindt het erg belangrijk dat die taalachterstand zo vroeg mogelijk wordt ingehaald. Er bestaan al programma's voor peuters en kleuters met taalachterstanden en ontwikkelingsachterstanden. Dit wordt voor- en vroegschoolse educatie (vve) genoemd.

De SER vindt dat hiervoor in het hele land genoeg plaatsen beschikbaar moeten zijn. Zodat alle jonge kinderen met taal- en ontwikkelingsachterstanden hieraan mee kunnen doen. Gemeenten en scholen moeten ervoor zorgen dat nog meer kinderen en hun ouders daar ook echt voor kiezen. Ook moeten ouders ondersteuning krijgen bij de opvoeding en ontwikkeling van hun kind, als onderdeel van deze programma's.

In de toekomst kunnen de peuterspeelzaal, de opvang voor kinderen van werkende ouders en de vve-programma's op elkaar worden aangesloten. Dat is volgens de SER ook beter voor de integratie.

Extra les op de basisschool Ook basisscholen moeten leerlingen helpen met het inhalen van (taal)achterstanden. De SER vindt dat basisscholen meer extra lessen moeten kunnen aanbieden aan leerlingen met taalachterstanden. De SER ziet liever extra lessen naast de gewone lesuren (verlengde schooldag) dan ná de basisschool (extra leerjaar).

Ouders bij de school Het is belangrijk dat de ouders goed op de hoogte zijn van de ontwikkeling en de leerprestaties van hun kind. Ze moeten weten wat er op school gebeurt. Voor ouders van buitenlandse afkomst blijkt de drempel vaak hoog. Bijvoorbeeld doordat ze de Nederlandse taal niet goed spreken. Of doordat het contact van ouder met de school minder gebruikelijk is in het land van herkomst. De SER vindt het belangrijk dat scholen de ouders van allochtone leerlingen méér bij de school en bij het onderwijs betrekken en daarover afspraken maken met de ouders.

Vooraf doorleren Leerlingen van buitenlandse afkomst beginnen vaker in het vmbo. Maar zij kiezen na het voortgezet onderwijs óók vaker voor een vervolgopleiding. En dat is goed, want hoe langer je doorleert, hoe groter je kansen op werk. Volgens de SER moeten leerlingen opleidingen kunnen (blijven) 'stapelen'. Zo kunnen (allochtone) leerlingen via 'omwegen' toch een diploma halen in het (hoger) beroepsonderwijs en verder. Het maakt niet uit hoe je er komt, als je er maar komt. De regering moet belemmeringen daarvoor wegnemen.

Vooraf schooluitval

Een afgeronde opleiding is erg belangrijk. Een diploma op mbo-2-niveau – en hoger – geeft goede kansen op een baan. Veel werkgevers zien zo'n diploma als een 'startbewijs' voor de arbeidsmarkt.

Meer begeleiding bij keuze voor school en beroep Op dit moment maken te veel jongeren hun opleiding niet af. De meeste uitvallers zijn er in de laatste twee jaren van het vmbo en het eerste jaar van het mbo. Vaak komt dat doordat jongeren een verkeerde opleiding hebben gekozen.

De SER vindt dat scholen (en vooral de vmbo's) jongeren beter en persoonlijk moeten begeleiden bij het kiezen van een opleiding of beroep. Zodat de opleiding aansluit bij wat jongeren zelf kunnen en leuk vinden. Maar ook bij wat werkgevers zoeken en bij de beroepen waar straks veel vraag naar is.

Werkgevers en vakbonden kunnen daarbij helpen. Door te laten zien welke beroepen er zijn, wat het werk inhoudt en welke opleiding nodig is om dat werk later te kunnen doen. Bijvoorbeeld door het aanbieden van snuffelstages.

Als een keuze toch verkeerd blijkt, moeten jongeren sneller kunnen overstappen naar een andere opleiding. Zodat zij niet tot het volgende schooljaar hoeven te wachten.

Straks kijken of het nieuwe beleid goed werkt Vanaf 2007 is het onderwijsachterstandenbeleid in het basis- en voortgezet onderwijs veranderd. De regering heeft er onder andere voor gekozen het geld op een andere manier over de scholen te verdelen. Ook mogen scholen meer zelf beslissen wat ze met dat geld gaan doen. De SER vindt het nu nog te vroeg om al iets te zeggen over het nieuwe beleid. Binnen enkele jaren moet er een goede evaluatie komen van het aangepaste onderwijsachterstandenbeleid. De SER wil er dan opnieuw naar kijken.

Overstap vmbo-mbo Het is erg belangrijk dat leerlingen na het vmbo verder leren. Maar niet iedereen met een vmbo-diploma vindt even gemakkelijk een vervolgopleiding. 15 tot 25 procent van de vmbo'ers heeft daar moeite mee. Sommigen laten het er dan maar bij zitten. Dat is zonde.

De SER vindt dat vmbo-scholen tijdens de zomervakantie contact moeten blijven houden met de jongeren die nog niet een mbo-vervolgopleiding hebben gevonden. Samen met de mbo-scholen moeten zij deze leerlingen helpen om toch een geschikte mbo-opleiding te vinden. De Taskforce Jeugdwerkloosheid heeft laten zien dat die begeleiding heel goed werkt. Een groot deel van de uitval bij de overstap van vmbo naar mbo is zo te voorkomen.

Soms kunnen leerlingen niet bij hun favoriete opleiding terecht omdat er niet genoeg stage- of opleidingsplaatsen zijn. Daarom moeten scholen vaker gaan overleggen met werkgevers in de omgeving en eerder aan aankomende leerlingen laten weten dat er voor sommige opleidingen

niet zoveel plaatsen zijn. Leerlingen hebben dan langer de tijd om op zoek te gaan naar een andere opleiding of stageplek.

Meer leerlingbegeleiding In het 'nieuwe leren' moeten leerlingen veel meer zelf doen. Maar niet alle leerlingen kunnen dat ook. Daarbij hebben leerlingen van allochtone afkomst soms moeite met de grotere afstand tussen de thuissituatie en de cultuur op school.

De SER pleit daarom voor meer en betere leerlingbegeleiding in het voortgezet onderwijs en het mbo. Dat kan door leraren zelf of door professionele mentoren en coaches die daarvoor worden aangesteld. Die extra ondersteuning moet in principe beschikbaar zijn voor alle leerlingen die daaraan behoefte hebben. Ook initiatieven voor mentoring of coaching buiten de school zijn waardevol.

Leraren die op scholen werken met veel leerlingen van buitenlandse afkomst, moeten zelf ook 'op les'. Zij moeten meer leren over de verschillende culturele achtergronden van hun leerlingen. En over het lesgeven

aan leerlingen met Nederlands als tweede taal. Ook moeten zij meer inzicht krijgen in hoe jongeren hun identiteit ontwikkelen. Zodat zij met jongeren beter het gesprek kunnen aangaan over de keuzes die zij maken en over de gevolgen daarvan in uiterlijk en gedrag. Niet alleen om hen veel bewuster te laten kiezen, maar ook om hen te leren hoe zij beter over hun keuzes kunnen praten, bijvoorbeeld met werkgevers.

Zorgleerlingen Een kleine groep leerlingen heeft meer dan alleen leerproblemen. Bijvoorbeeld problemen thuis, psychische problemen, drugsproblemen of schulden. Op veel scholen bestaan al zorgadviesteams. Daarin werken scholen samen met onder andere het (school)maatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg, de leerplichtambtenaar en de politie. Zo komen deze leerlingen via de school sneller terecht bij de instanties die hen kunnen helpen. De SER vindt dat die zorgadviesteams overal moeten komen.

Ook vindt de SER dat er speciale opleidingen moeten komen voor leerlingen die nog niet klaar zijn voor een 'echte' mbo-opleiding, met meer praktisch en minder theorie. Op sommige plaatsen is er al een opleiding tot 'arbeidsmarktgekwalificeerd assistent' (AKA). Zulke opleidingen kunnen die jongeren binnenboord houden en voorbereiden op een vervolgopleiding.

Stageplaatsen

School moet zorgen voor stageplek Het aantal stageplaatsen is gelukkig al een paar jaar flink aan het groeien. Er zijn nog maar in een paar richtingen tekorten, zoals in opleidingen die bij jongeren altijd al heel populair waren. In de technische beroepen bieden werkgevers juist meer stageplaatsen aan dan er leerlingen zijn die daar stage willen lopen.

Toch komt een kleine groep leerlingen nog steeds niet of met moeite aan een stageplaats. Natuurlijk moeten leerlingen ook zelf proberen om een stageplaats te vinden, maar volgens de SER is uiteindelijk de school verantwoordelijk voor de hele opleiding. Dus ook voor het vinden van een stageplaats voor de leerlingen. Scholen moeten daar dus nóg meer voor doen. Ook vindt de SER dat de begeleiding beter kan. Vooral van de groep (zorg)leerlingen die deze extra aandacht hard nodig heeft, ook op de stageplek.

Tegengaan van discriminatie Discriminatie is onacceptabel. Het bestrijden van discriminatie bij het werven van stagiairs is misschien wel extra belangrijk. Voor jongeren is het zoeken naar een stage immers de eerste kennismaking met de arbeidsmarkt en met werkgevers. Jongeren die denken dat ze worden gediscrimineerd, kunnen het gevoel krijgen dat werkgevers niet op hen zitten te wachten. Dat is funest voor hun motivatie om verder te leren.

De SER vindt dat er een herkenbaar meldpunt moet komen waar jongeren eventuele ervaringen met discriminatie kunnen melden. En dat er goed onderzoek moet komen naar hoe vaak wordt gediscrimineerd. Verderop in dit boekje staat meer over het bestrijden van discriminatie en van vooroordelen.

Soms is er helemaal geen sprake van discriminatie. Dan wordt iemand gewoon afgewezen omdat een andere kandidaat beter is. Werkgevers kunnen jongeren dan helpen door duidelijk aan te geven waarom de keuze op iemand anders is gevallen.

Voorkom 'groenpluk' Nu de economie aantrekt, is er veel werk. Het is dan verleidelijk voor werkgevers om jongeren zo snel mogelijk in dienst te nemen. En voor jongeren om eerder te stoppen met school en alvast te gaan werken. Jongeren worden dan van school 'geplukt' voordat ze 'rijp' zijn, oftewel een diploma hebben. De SER roept werkgevers en jongeren op om ervoor te zorgen dat jongeren éérst hun opleiding afmaken. Dat is belangrijk voor de toekomst: je staat altijd sterker met een goed diploma op zak. Voor jongeren en werkgevers die écht niet kunnen wachten, zijn er combinaties van werken en leren (de beroepsbegeleidende leerweg (bbL) in het mbo). Zo kun je met vier dagen werken (en geld verdienen) en één dag leren toch een diploma halen.

Leren solliciteren

Sociale vaardigheden ('soft skills') Een diploma halen en goed Nederlands spreken zijn heel belangrijk. Maar dit is nog niet genoeg. Werkgevers kijken ook naar sociale vaardigheden of 'soft skills'. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om op tijd komen, een verzorgd uiterlijk, beleefdheid en interesse tonen in het bedrijf. De SER vindt dat hiervoor in het onderwijs meer aandacht moet zijn.

Arbeidsmarkt- en sollicitatietraining Alle leerlingen moeten vroeg of laat een cv opstellen, een sollicitatiebrief schrijven en op gesprek bij een werkgever. Eerst voor een stageplaats en later voor een baan. Uit onderzoek blijkt dat werkzoekenden van buitenlandse afkomst anders zoeken naar werk en zich vaker (te) bescheiden opstellen tijdens een sollicitatiegesprek. Terwijl een werkgever juist verwacht dat een sollicitant zichzelf verkoopt.

De SER vindt dat sollicitatietraining een vast onderdeel moet worden van het onderwijsprogramma. Daar hebben alle leerlingen natuurlijk profijt van. Ook kunnen scholen meer samenwerken met organisaties die helpen bij het zoeken naar werk, zoals uitzendbureaus en het CWI. Scholen kunnen hun bijvoorbeeld vragen om voorlichting of trainingen te geven of om een loket te openen in de school.

De stap naar werk

Meer werk voor allochtone jongeren

Oroep werkgeversorganisaties en vakbonden In 2006 hebben de landelijke organisaties van werkgevers en werknemers hun leden opgeroepen om extra hun best te doen om de werkgelegenheid voor jongeren en mensen van buitenlandse afkomst te vergroten. De SER steunt deze oproep en vraagt hun om door te gaan met die extra inzet, om ervoor te zorgen dat meer allochtone jongeren aan het werk komen. Ook is daarvoor extra aandacht nodig van ondernemingsraden en de partijen die cao's afsluiten.

Diversiteitsbeleid Het heeft voor bedrijven en organisaties vele voordelen om mensen met veel verschillende achtergronden in dienst te hebben. Zo kan een bedrijf makkelijker contact maken met allochtone klanten. Ook zijn bedrijven waar al veel allochtone werknemers werken, populairder onder allochtone werkzoekenden. En populaire werkgevers vinden makkelijker nieuw personeel.

Verder hebben verschillende mensen vaak ook verschillende ideeën. Dat is goed voor de creativiteit van een bedrijf of organisatie. Ook is een gevarieerd personeelsbestand goed voor het imago. Volgens de SER doen werkgevers er dus goed aan mensen met verschillende achtergronden aan te nemen.

Ook de overheid moet werkgevers blijven aanmoedigen om zo'n diversiteitsbeleid te voeren. Bijvoorbeeld door onderzoek te doen naar de kosten en opbrengsten ervan.

Als je zelf (of je ouders) uit een ander land komt, krijg je in je opvoeding ook de cultuur en de gedragsnormen van dat land mee. Daarom reageren allochtone sollicitanten soms anders in een sollicitatiegesprek of bij een test dan autochtone sollicitanten. De SER vindt dat werkgevers daar in hun wervings- en selectiebeleid rekening mee moeten houden. Het wervings- en selectiebeleid moet 'cultuurneutraal' zijn.

Het goede voorbeeld Als bedrijven goede dingen doen voor de samenleving, mogen anderen dat best weten. De SER vindt dat de overheid bedrijven met veel stageplaatsen of met een actief diversiteitsbeleid, meer zichtbaar mag maken.

De SER gelooft dat veel werkgevers in Nederland extra hun best willen doen. Die werkgevers moeten kunnen weten of zij op de goede weg zijn.

De overheid moet daarom regelmatig via een campagne laten zien hoe sectoren en beroepsgroepen het gemiddeld doen. Zo kunnen bedrijven en organisaties zichzelf vergelijken met andere bedrijven waar ongeveer hetzelfde werk gebeurt.

De overheid moet volgens de SER ook zelf meer haar best doen om (jong) allochtoon personeel aan te nemen en stageplaatsen aan te bieden. Als je graag wilt dat anderen extra hun best doen, moet je zelf wel het goede voorbeeld geven.

Hulp bij zoeken naar werk

Het lukt veel jongeren om zelf een baan te vinden. Maar sommigen hebben daar hulp bij nodig.

De rol van uitzendbureaus Uitzendbureaus doen daarbij nuttig werk. Veel jongeren maken voor het eerst kennis met de arbeidsmarkt via uitzendwerk. Uitzendbureaus kennen bovendien de arbeidsmarkt en de werkgevers in de regio. Het is dus belangrijk dat zij worden betrokken bij de verbetering van de arbeidsmarktpositie van allochtone jongeren.

Een sluitende aanpak Sommige (allochtone) jongeren vinden niet direct zelf of met hulp van een uitzendbureau een baan. Voor deze jongeren is het belangrijk dat zij snel een geschikt aanbod krijgen voor scholing of werk, in aansluiting op vacatures in de regio. Zodat zij niet tussen wal en schip vallen. Een sluitende aanpak dus.

De SER vindt het nodig dat organisaties op lokaal en regionaal niveau beter gaan samenwerken. Zodat zo'n sluitende aanpak in de praktijk ook echt tot stand komt. Het gaat vooral om gemeenten, CWI's, scholen, de meldpunten voor schooluitvallers, uitkeringsinstanties en reïntegratiebureaus.

Op sommige plekken gebeurt dit al. Maar nog lang niet overal. Dat komt onder andere doordat de overheid voor al die organisaties afzonderlijk regels opstelt en apart geld geeft. Dat maakt het soms lastig om over de schotten van de eigen organisatie heen te kijken en de jongere echt centraal te stellen. De SER vraagt de overheid om te onderzoeken hoe die samenwerking verder kan worden gestimuleerd.

Coördinatie De SER vindt dat de landelijke overheid gemeenten en lokale organisaties moet helpen. In de afgelopen vier jaar was er de Taskforce Jeugdwerkloosheid. Die heeft lokale organisaties achter de broek gezeten en geholpen bij het opzetten van scholings- en werkprojecten voor jongeren. De SER vindt dat die aanpak nuttig en nodig blijft en dus moet doorgaan. Er moet een coördinator komen die daar leiding aan geeft. Ook kan hij of zij de ontwikkelingen in de gaten houden en de positie van allochtone jongeren bij de politiek onder de aandacht blijven brengen.

Jongerenloketten Een aantal steden heeft jongerenloketten opgezet. De SER vindt dat een goede ontwikkeling. Bij goed werkende jongerenloketten staat de jongere ook echt centraal. Jongeren moeten weten dat ze bij dat ene loket terecht kunnen als ze hulp nodig hebben. Dat één persoon hen begeleidt – zo nodig intensief – en dat zij niet van het kastje naar de muur worden gestuurd of steeds opnieuw hetzelfde verhaal moeten vertellen.

Werkloze jongeren terug naar school Veel gemeenten proberen jongeren die werkloos zijn, zo snel mogelijk weer aan het werk te krijgen: de work first-benadering. De SER vindt echter dat gemeenten éérst moeten proberen om jongeren die nog geen mbo-opleiding hebben, terug naar school te krijgen. Dit is het zogenaamde tweede-kans-beroepsonderwijs. Een diploma geeft jongeren ook in de toekomst betere kansen op werk.

Een geschikte mogelijkheid is de beroepsbegeleidende leerweg in het mbo. Jongeren werken vier dagen per week en gaan één dag per week naar school. Zo verdienen ze een inkomen én kunnen ze tegelijkertijd een diploma halen. Voor werkgevers is er een zogenaamde ‘no-risk-polis’ beschikbaar: als de jongere ziek wordt, betaalt de overheid het loon door en niet de werkgever. Dit kan twijfelende werkgevers over de streep trekken.

Erkenning van wat je al kunt en weet Sommige jongeren hebben al werkervaring opgedaan, in Nederland of in het buitenland. Het is tegenwoordig mogelijk om die ervaring te laten testen en daarvoor een soort deeldiploma te krijgen. Dit heet de erkenning van verworven competenties (EVC). Zo kunnen werkgevers zien wat werkzoekenden kunnen en weten. En werknemers kunnen de gaten in hun kennis en ervaring opvullen met gerichte scholing. Dit maakt het mogelijk om versneld een diploma te halen. We zijn in Nederland op de goede weg met de invoering van EVC, maar er moet nog wel meer gebeuren.

Ook vindt de SER dat er meer duale trajecten moeten komen en vaker worden ingezet. In deze trajecten kunnen oudere en jongere immigranten die nog niet goed genoeg Nederlands spreken, werkervaring op doen én lessen Nederlandse taal volgen.

Banenplannen Er zijn in het verleden speciale banenplannen geweest voor mensen uit minderheidsgroepen. In die plannen werden allochtone werkzoekenden direct bemiddeld naar vacatures van werkgevers. Vraag en aanbod werden meer zichtbaar gemaakt voor elkaar. Die banenplannen hebben goed gewerkt. Deze aanpak kan op gemeentelijk niveau worden voortgezet.

Aanpak probleemjongeren Er is een groep jongeren die geen werk heeft of zoekt, niet op school zit en ook geen uitkering heeft. Deze groep staat nergens ingeschreven en krijgt dus ook geen hulp. Ongeveer een kwart daarvan dreigt op het verkeerde pad te raken. Vaak is er sprake van persoonlijke of psychische problemen. De SER vindt dat deze groep drin-

gend in beeld moet komen van instanties. Dit hoort bij de eerder genoemde sluitende aanpak.

Er wordt wel voorgesteld om deze jongeren naar een soort heropvoedingskampen te sturen, de zogenaamde prep camps. Daar zouden deze jongeren dagritme, sociale vaardigheden en een vak kunnen leren. Het is nog niet bewezen dat deze aanpak werkt. De SER vindt het veel belangrijker dat wordt voorkomen dat het zover komt. Door jongeren op school te houden en veel beter te begeleiden, in samenwerking met de jeugdzorg en andere instanties. Dat betekent aanvullende voorzieningen in het gewone onderwijs in plaats van aparte instellingen. Dat wil niet zeggen dat die aanpak vrijblijvend moet zijn. Ook valt volgens de SER nog veel te winnen bij het voorkomen dat jongeren het criminele pad opgaan.

Een eigen bedrijf beginnen

Iemand die op zoek is naar werk, kan bij een werkgever gaan werken, maar kan natuurlijk ook een eigen bedrijf starten. Er gebeurt al veel om mensen te helpen bij het opzetten van een eigen bedrijf. Er is al extra aandacht voor mensen van buitenlandse afkomst die voor zichzelf willen beginnen. Daar moeten de regering en de landelijke werkgeversorganisaties de komende tijd mee doorgaan, vindt de SER.

Ook kunnen scholen hun leerlingen meer laten zien dat ook een eigen bedrijf een optie is. En lessen besteden aan wat daarbij komt kijken. In het advies noemt de SER een paar voorbeelden van zulke projecten.

Bestrijden van vooroordelen en discriminatie

Discriminatie en ongelijke behandeling zijn verboden. In de praktijk komt het helaas wel voor. De SER vindt dit onacceptabel. Discriminatie moet krachtig worden bestreden.

Landelijke discriminatiemonitor arbeidsmarkt We weten nog niet goed genoeg waar en hoeveel wordt gediscrimineerd in de samenleving, in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. De SER vindt dat daar meer en beter onderzoek naar gedaan moet worden. Er komt al een nieuwe landelijke discriminatiemonitor arbeidsmarkt. Dit is een belangrijke stap in de goede richting. De SER zal in de gaten houden of die monitor genoeg betrouwbare gegevens oplevert. Als de resultaten bekend zijn, wil de raad advies uitbrengen over het beleid om discriminatie te bestrijden. Wel beveelt de SER alvast aan dat er één minister moet worden aangewezen die het antidiscriminatiebeleid coördineert.

Meldpunten Het is belangrijk dat discriminatie wordt gemeld. En dat er actie wordt ondernomen naar aanleiding van die klacht. Daarom moeten er in heel Nederland meldpunten komen waar mensen terecht kunnen met een klacht over discriminatie. De plannen daarvoor zijn er al. De SER vindt dat de regering deze meldpunten snel moet invoeren. Ook moet er een herkenbaar meldpunt komen voor discriminatie of ongelijke behandeling bij stages.

Begrip moet van twee kanten komen Afkomst en geloof maken deel uit van de identiteit van mensen, van wie je bent. Sommige jongeren laten dit ook duidelijk zien in hun uiterlijk en gedrag. Soms leidt dat tot botsingen op school of op het werk. Dat is niet alleen voor jongeren vervelend. Het is óók moeilijk voor hun leraren en werkgevers.

Tolerantie, begrip en respect zijn nodig om in de samenleving op een prettige manier met elkaar te kunnen omgaan. Dat moet van twee kanten komen. De SER vindt het nodig dat mensen op school en op het werk meer leren over elkaars achtergrond, zoals cultuur en geloof. En dat zij daarover meer met elkaar in gesprek gaan. 2007 is het Europees jaar van gelijke kansen voor iedereen. Dit is een mooie gelegenheid om hier stevig op in te zetten.

HOE EEN SER-ADVIES TOT STAND KOMT

Oktober 2006. Judith Ploegman van FNV Jong stelt in de raadsvergadering voor dat de SER een advies uitbrengt over de arbeidsmarktpositie van allochtone jongeren.

(Foto: Gerard Tili)

Vergadering van de subcommissie Verbetering arbeidsmarktpositie allochtone jongeren. (Foto: Marcel Terlouw)

Commissiesecretaris Hester Benedictus. (Foto: Dirk Hol)

De commissie organiseert panelgesprekken met allochtone jongeren en hun ouders, leraren en werkgevers. (Foto: Marcel Terlouw)

12 januari 2007. Samen met de voorzitters van de jongerenorganisaties presenteert commissievoorzitter Marco Wilke het ontwerpadvies aan de pers. (Foto: Marcel Terlouw)

Klaas Pieter Derks (CNV Jongeren, links) en Wolter Smit (Jong Management) in gesprek met journalist Elsbeth Stoker van *de Volkskrant*. (Foto: Marcel Terlouw)

Hoe een SER-advies tot stand komt

De Sociaal-Economische Raad (SER) geeft adviezen aan de regering en aan het parlement over het sociaal-economisch beleid. De SER bestaat uit drie 'partijen' met elk evenveel 'zetels':

- elf vertegenwoordigers van werkgevers (van de werkgeversorganisaties VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland);
- elf vertegenwoordigers van werknemers (van de vakcentrales FNV, CNV en MHP);
- elf onafhankelijke deskundigen, de 'Kroonleden'.

Meestal brengt de SER advies uit wanneer de regering daarom vraagt. Maar de SER kan ook zelf besluiten om een advies op te stellen. Het SER-advies over de positie van allochtone jongeren op de arbeidsmarkt is een voorbeeld van zo'n ongevraagd advies. De voorzitter van FNV Jong had daarom gevraagd in de raadsvergadering van oktober 2006.

Het opstellen van adviezen gebeurt in commissies. Ook die commissies bestaan uit werkgevers, werknemers en onafhankelijke leden. Daarnaast zijn er nog andere deskundigen (adviserende leden) en vertegenwoordigers van ministeries aanwezig. In de tijdelijke 'commissie Jong' die het advies over allochtone jongeren heeft opgesteld, zaten ook vertegenwoordigers van jongerenorganisaties namens werkgevers (Jong Management) en werknemers (FNV Jong en CNV Jongeren) en van FORUM. De commissie kwam zes keer bijeen.

Het secretariaat van de SER bereidt de vergaderingen voor. Een secretaris schrijft bijvoorbeeld op wat de problemen zijn, wat de regering en andere beleidsmakers nu al doen om die problemen aan te pakken en welke mogelijkheden er zijn om het anders of beter te doen. De opmerkingen en keuzes die de commissieleden tijdens de vergadering maken, verwerkt de secretaris tot een ontwerpadvies.

De commissie Jong heeft ook aan allochtone jongeren zelf gevraagd welke knelpunten zij ervaren in het onderwijs en bij het zoeken naar werk. Daartoe heeft de commissie in november 2006 panelgesprekken gehouden met allochtone jongeren en hun ouders, leraren en werkgevers. In december 2006 heeft de commissie goed geluisterd naar andere deskundigen: bestuurders van een vmbo- en mbo-instelling en het CWI, en vertegenwoordigers van ECHO, de Taskforce Jeugdwerkloosheid, TNO en VNG.

Als de commissieleden het met elkaar eens zijn geworden, gaat het ontwerpadvies naar de leden (achterbannen) van de organisaties van werkgevers en werknemers. Op dat moment wordt een ontwerpadvies openbaar via de website van de SER, en aan de pers gepresenteerd.

Als ook de achterbannen van werkgevers en werknemers zich in het ontwerpadvies kunnen vinden, wordt het advies officieel vastgesteld in een openbare vergadering van alle leden van de raad. Het advies *Niet de afkomst maar de toekomst* is vastgesteld op 16 februari 2007.

Deze publicatie is verschenen naar aanleiding van het advies *Niet de afkomst maar de toekomst: Naar een verbetering van de arbeidsmarktpositie van allochtone jongeren* dat de SER op 16 februari 2007 heeft vastgesteld. De tekst is geschreven door de secretaris van de commissie die het advies heeft voorbereid en komt voor rekening van het SER-secretariaat. Voor een volledige weergave van de opvattingen van de raad wordt verwezen naar het SER-advies zelf.

De titel van het SER-advies (*Niet de afkomst maar de toekomst*) is met toestemming ontleend aan het Werkplan 2006 van FORUM.

Het SER-advies *Niet de afkomst maar de toekomst* (publicatienummer 07/01) is in boekvorm te bestellen bij de afdeling verkoop van de SER: 070-3499505. Ook is het te downloaden via www.ser.nl.

Uitgave

Sociaal-Economische Raad
Afdeling Voorlichting
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

Telefoon 070 - 3 499 499
Fax 070 - 3 499 791
E-mail voorlichting@ser.nl
www.ser.nl

ISBN 90-6587-946-3

© 2007, Sociaal-Economische Raad
Alle rechten voorbehouden

Februari 2007

Auteurs

Hester Benedictus
Jan Buevink

Fotografie

Piet den Blanken/Hollandse Hoogte
(p. 8)
Joost van den Broek/Hollandse Hoogte
(p. 15)
Dirk Hol (p. 4, 11, 12, 19, 22)
Chris Pennarts/Hollandse Hoogte
(p. 20)
Bert Spiertz/Hollandse Hoogte (p. 6)
Marcel Terlouw (p. 22)
Gerard Til (p. 22)

Ontwerp

Marvin Dolladi
Albani Ontwerpers bv, Den Haag

Opmaak & drukwerk

Riccardo van der Does
SER-huisdrukkerij

Eindredactie

Pieter-Paul Jansen

Jongeren van allochtone afkomst zijn vaker werkloos dan jongeren van wie de ouders in Nederland zijn geboren. De Sociaal-Economische Raad vindt dat hun positie op de arbeidsmarkt dringend moet verbeteren. Daarom heeft de SER het advies *Niet de afkomst maar de toekomst* uitgebracht. Daarin staan verschillende maatregelen die moeten helpen om deze jongeren betere kansen op werk te geven.

De SER adviseert aan de regering en het parlement. In eerste instantie is het advies dan ook bedoeld voor politici en bestuurders. Maar zij kunnen niet als enigen voor de oplossing zorgen. Daarvoor is de bijdrage van vele anderen nodig, zoals van (organisaties van) werkgevers en werknemers, scholen, uitzend-bureaus en het CWI. Jongeren zelf moeten natuurlijk ook wat doen. Deze uitgave over het SER-advies is dan ook geschreven voor iedereen die een bijdrage kan leveren aan een betere positie van allochtone jongeren in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

SER

Sociaal-
Economische
Raad

Sociaal-Economische Raad

Afdeling Voorlichting

Bezuidenhoutseweg 60

Postbus 90405

2509 LK Den Haag

ISBN: 90-6587-946-3

